

which contributed to the emergence of specialized professional societies, which in early 1924 had a small contingent of farms, but further practice has shown that special cooperation contributed to significant intensification of agricultural production.

The originality of this study is an attempt to analyze objectively the socio-economic preconditions for the creation of a specialized system of agricultural cooperation.

Conclusion. It is obvious that for the further organizational design and raising the efficiency of various networks of specialized cooperation it became necessary not only to form their All-Ukrainian centers, which by themselves would significantly expand the economic capabilities of specialized societies, because based on their purpose, such centers concentrated efforts on the intensification of complex production processes in the peasant economy, but also on the rapid establishment of their practical work. We should also emphasize the following: the positive moment in the formation of the structure and directions of the network of specialized cooperative systems ("Dobrobut", "Kooptakh", "Buryakospilka") was that it took into account not only those agricultural sectors that have traditionally brought the main income (for example, grain production and meat and dairy industry), but the emphasis was also on those industries that until recently were considered secondary (poultry, horticulture, viticulture and winemaking, etc.). Quite often such areas of agriculture as poultry farming were even somewhat ironically called "women's money". Similarly, poultry farming has traditionally been considered "an appendage of the peasant's yard, not a commercial sphere".

However, the practice of the following years clearly demonstrated the potential of these "secondary" branches of agricultural production, as the activities of specialized systems of agricultural cooperation, which in the mid-20s took off, gave a powerful impetus to the development of commodity farms of Ukrainian peasants.

Key words: new economic policy, agricultural cooperation, special cooperative system, socio-economic preconditions, peasant economy, entrepreneurial initiative.

Одержано редакцією 10.05.2022
Прийнято до публікації 25.05.2022

УДК 553.982:665.6] 330.341.424(477.86)"1944/1953"
DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-120-126

САНКОВИЧ Марія Василівна,
аспірантка кафедри всесвітньої історії
Прикарпатського національного
університету ім. В. Стефаника,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3094-5238>
e-mail: mariya_sankovih@ukr.net

НАФТОГАЗОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ ПРИКАРПАТТЯ У ПЕРІОД ДРУГОЇ РАДЯНІЗАЦІЇ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ 1944–1953 рр.

Друга радянська західноукраїнських земель супроводжувалася інтенсивною індустріалізацією. Керівництво СРСР ставило високі завдання: швидкими темпами наздогнати усі інші регіони УСРС у важкій промисловості, відбудові старих заводів та фабрик, а також побудові нових. Основний наголос робився на нафтогазову промисловість. У статті проаналізовано процес радянської індустріалізації, зокрема розбудову перших нафтопереробних заводів. В Івано-Франківській області (на той час Сніславській) розпочалося активне будівництво нафтогазових водогонів, вишок і розпочалося транспортування нафти і газу не лише по території України, але і в Москву та Білорусію. У статті подано аналіз статистичних даних щодо видобутку нафти і газу. Розкрито основні умови розвитку важкої індустрії Прикарпаття. Разом з тим, розвиток індустрії призводив до зубожіння населення регіону, виселення і депортація невдоволених. Нафтогазова промисловість залишалася важливою складовою розвитку економіки Прикарпаття. Розвиток нафтогазової промисловості дозволив розвиватися нафтопереробній промисловості, газовій індустрії, що підняло рівень економіки на новий щабель. Також розвивалися інші галузі економіки, в тому числі лісопереробна, кам'яновугільна, соляна, тощо.

Ключові слова: нафта, газ, індустріалізація, Прикарпаття, розвиток, радянська, швидке зростання, нафтові родовища, підприємства.

Завершення Другої світової війни знаменувало новий етап у розвитку західноукраїнських земель. З приходом других «совітів» розпочалася і так звана «друга радянська краєзнавча», у тому числі і Прикарпаття. Процес відбувався дуже важко і болісно. «Друга радянська краєзнавча» Прикарпаття відбувалася у всіх напрямках і галузях економіки, культури, освіти, соціального побуту. Однак, радянська влада була особливо зацікавлена у нафтових і газових родовищах, та інших корисних копалинах. Однією із галузей, яка була відразу націоналізована і потрапила під особливу увагу була нафтогазова промисловість.

Розвиток нафтогазової промисловості у регіоні практично не досліджувався істориками. Є лише окремі згадки і напрацювання. Так, М. Стасів у своїх розвідках звертав увагу на корисні копалини і поклади газу на території Прикарпаття і Львівського регіону [1]. Також інформацію про розвиток цієї галузі можна виявити у загальних історичних розвідках економічного спрямування: «Стан, проблеми і перспективи розвитку нафтогазового комплексу Західного регіону України. Тези доповідей і повідомлень науково-практичної конференції», «Розквіт економіки західних областей УРСР (1939–1964 рр.)» тощо.

Метою статті є висвітлення розвитку нафтогазової промисловості у період «другої радянської краєзнавчої» Прикарпаття. Також передбачається охарактеризувати економічні можливості регіону, з'ясувати вплив «радянської краєзнавчої» на економіку Станіславщини загалом.

Виклад основного матеріалу. Найстарішою галуззю промисловості західного регіону України, поряд з лісорозробками, вважаються нафтопромисли, започатковані ще в першій половині XIX ст. як дрібні селянські промисли. Згодом цей промисел відокремився від землеробства і перетворився у самостійну галузь промисловості й сконцентрувався довкола таких міст як Борислав, Надвірна, Долина. У часи II Речі Посполитої нафту видобувало 270 різноманітних фірм, а з 23 нафтопереробних заводів більш-менш нормально працювало лише 12, які здійснювали перероблення відсталим способом на кубових батареях. Входження західноукраїнських земель до радянської України дійсно стало «поворотним пунктом» у розвитку нафтогазової галузі промисловості. Лише в перший рік «звільнення» тут було відбудовано і здано в експлуатацію майже вісімсот свердловин. У відбудовчий повоєнний період свердловини відновлено і частково реконструйовано. Радянська влада створила геологічну службу – Карпатський науково-дослідний інститут нафти. У загальному видобутку нафти в СРСР питома вага прикарпатської нафти була незначною, але її роль у народному господарстві Української РСР надзвичайно велика. Західноукраїнський нафтогазовий район розташований на значній відстані від основних нафтових регіонів СРСР. Наявність власних родовищ давала змогу відмовитися від нераціонального завезення сюди нафтопродуктів [8, 170].

Унікальність нафтових родовищ Прикарпаття – великий вміст розчиненого газу у пластовій нафті. Це вимагало визначення способу розроблення покладів: з поступовим виснаженням пластової енергії чи з її підтриманням нагнітанням в пласти води під тиском. Інші родовища через економічну недоцільність підтримання пластової енергії розроблялися на природному режимі – режимі розчиненого газу.

У серпні 1944 р., після повторного встановлення радянської влади в Західній Україні, відновили роботу другий, четвертий, восьмий і дев'ятий нафтопромисли в м. Бориславі, п'ятий – у смт. Східниця та третій, що об'єднував Устрики, Чорну та Стрільбичі. Також у серпні 1944 р. ухвалою Народного комісаріату нафтової промисловості СРСР було організовано управління «Укрнафтокомбінат» у м. Львові, який об'єднав видобуток нафти й газу та їхнє переробку [2].

1945 р. систему керування підприємствами комплексу було реформовано за галузевими засадами. На базі управління «Укрнафтокомбінат» було створено: Державне об'єднання «Укрнафта» в м. Львові з відділами у м. Бориславі, а пізніше Державне об'єднання «Укрнафта», яке знаходилось в м. Дрогобичі та столиці України – м. Києві. Трест «Укрнафтозаводи» – в м. Дрогобичі та трест «Укргазвидобуток» – у м. Стрию. 11 червня 1945 р. в м. Бориславі почав діяти навчально-курсний комбінат Державного об'єднання «Укрнафта» [3].

1946 р. газова промисловість в Україні було відокремлено як самостійну галузь, створено Державне об'єднання «Укргаз», з розташуванням управління в м. Львові. У 1966 р. створено виробниче управління «Укргазпром», якому спочатку підпорядковувалися газовидобувні, а пізніше – газотранспортні, бурові, газопереробні підприємства, науково-дослідні інститути [4].

У 1946–1947 рр. побудували газопроводи «Дашава-Калуш-Галич-Добовці», «Бендери-Станіслав» 115 км завдовжки, продуктивністю – 500 тис. мі на добу. В жовтні 1948 р. було введено в дію магістральний 500 км газопровід «Дашава-Київ», що його споруджували протягом 1946–1948 рр. Продуктивність газопроводу – 5,4 млн мі на добу, на той час найдовший газопровід в Європі, у 1951 р. його подовжили (через м. Брянськ) до Москви (Дашава – Москва 1530 км завдовжки), а згодом побудовано ще й з м. Дашави до м. Мінська й через м. Вільно до м. Риги [5].

З території України вперше у світі стали постачати на вивіз природний газ – до Польщі від 1944 р. Газу з родовищ Львівщини вивозили за кордон через газопровід Опари-Самбір-Перемишль-Стальова Воля (210 км завдовжки), який було збудовано під час німецької окупації та реконструйовано силами «Укргазу» протягом 1944–1945 рр. За короткий термін було відпрацьовано технологію міждержавної передачі газу та збудовано пункт передачі газу в селі Дроздовичах Мостиського району Львівської області [4; 6, 90–93].

Другий розквіт нафтогазової промисловості Прикарпаття припав на 50-ті роки ХХ ст. На той час усі нафтові промисли перейшли до тресту «Укрнафтавидобування». Проведений комплекс геологорозвідувальних робіт сприяв відкриттю нових родовищ. У 1951 р. одержали прилив нафти з Глибинної складки Битків-Бабченського родовища, у цей час було відкрито Долинське, Північно-Долинське, Старосамбірське, Гвіздецьке, Пнівське, Пасічнянське, Спаське, Струтинське, Орів-Уличнянське, Стинавське родовища. Розпочалося широке запровадження нових методів буріння, інтенсифікації припливу флюїдів та видобування [1].

У 1950 р. дала нафту перша потужна свердловина в Долині. Формування одного з найбільших нафтогазовидобувних підприємств Івано-Франківщини – Долинського розпочалося 30 серпня 1950 р. при ліквідації аварії, що сталася під час буріння розвідувальної свердловини № 1. Відкритий фонтан нафтогазового потоку підтвердив наявність глибинних нафтових структур. Тому саме ця дата вважається днем відкриття Долинського нафтового родовища. В окремих джерелах зазначається, що воно відкрите ще в 1935 р., коли із неглибоких свердловин, пробурених на землях с. Підлівче, отримано незначні припливи нафти. Нафта із цих свердловин за своїм складом багата на бензинові фракції, за свідченням очевидців, під час Другої світової війни та в перші повоєнні роки використовувалася як пальне. Із поступовим розбурюванням площі свердловин і збільшенням видобування нафти була створена дільниця, яка у 1952 р. виросла до укрупненого Долинського нафтопромислу № 1. У 1957 р. на її базі створено нафтопромислове управління «Долинанафта», перетворене у 1970 р. у нафтогазовидобувне управління «Долинанафтогаз» [9]. За 1950–1955 рр. видобуток нафти в Долинському нафтовому районі зріс у 20 разів.

У 1953 р. на основі Битківського нафтопромислу і Надвірнянської нафторозвідки створено Битківську контору буріння, а в 1957 р. нафтовидобувне підприємство «Надвірнафта». Всі підприємства галузі увійшли у об'єднання «Укрнафта». В 1969–1972 рр. проведена реорганізація об'єднання «Укрнафта» [7].

На долинському нафтопромислі в 1958 р. вперше в СРСР був запроваджений прогресивний метод видобутку нафти – однією свердловиною із двох горизонтів. Долинський нафтопромисел за короткий час посів перше місце в республіці, його нафта була найнижчої собівартості. Тоді ж у 1958 р. реконструйовано і розширено нафтопереробний завод у Надвірній. На ньому було введено в дію електрознесолювальну і бітумну установки, парафіновий цех, атмосферно-вакуумну установку. Використовуючи місцеву сировину, завод щороку збільшував випуск бензину, гасу, дизельного палива та інших нафтопродуктів. Із введенням в дію лінії електропередач Стрий – Івано-Франківськ – Надвірна і підключенням до неї Надвірнянського нафтопереробного заводу майже у 18 разів збільшилася електроозброєність праці. Це дозволило механізувати процеси розливання і навантажування нафти, бітуму, парафіну [10]. За запасами вуглеводів найбільшим було Долинське нафтове родовище. Зростання видобутку нафти на Долинському родовищі відбувалося до 1966 р. Це обумовлювалося введенням в експлуатацію нових свердловин, а також розробленням Північно-Долинського і Спаського родовищ у 1960 р., Струтинського у 1962 р. Максимального видобутку супутнього газу – 1,2 млрд. м³ – досягнуто у 1963 р., а нафти – 2002 млн. т – у 1966 р. [11, 243]. Якщо у 1963 р. в УРСР видобували 4713 тис. нафти, то в Івано-Франківській – 2495 тис., Полтавській – 747 тис., Чернігівській – 667 тис., Сумській

– 477 тис., Львівській – 213 тис., Харківській областях – 104 тис. тонн [12]. Видобування нафти супроводжувалося одночасно з виходом супутнього газу. Природний газ на Прикарпатті почали видобувати у 1923 р. на Калуському родовищі, а в 30-х роках ХХ ст. організовано перероблення фракцій нафтового газу у Биткові та Ріпному. У 1946 р. виходить постанова Раднаркому СРСР про будівництво першого в Україні магістрального газопроводу «Дашава – Київ» довжиною 512 км, який було здано в експлуатацію 17 листопада 1948 р., а пізніше продовжений на Брянськ і Москву. Після здачі в експлуатацію газопроводу у Львові створюється об'єднання «Укргаз», до складу якого входять усі експлуатаційні управління газової промисловості регіону. На базі Стрийського експлуатаційного управління організовують трест «Укргазвидобування».

Наприкінці 1950-х років налагоджено переробку відпрацьованого долинського газу на сажових заводах. Тоді ж почалося спорудження газопроводу «Косів – Чернівці» та «Надвірна – Станіслав». Підготовка газових ресурсів західних областей України завершилася введенням у розробку у 1956 р. потужного газового родовища Більче-Волиця, з якого було видобуто близько 40 млрд м³ газу. Воно розташоване на північному сході від м. Стрий і за 8 км від Угерського газового родовища. За величиною запасів воно виявилось найбільшим на Прикарпатті. Крім того, були відкриті такі газові родовища, як Свидницьке і Північна Медениця у Львівській області і Косівське в Івано-Франківській. У ці роки були розвідані два нових газових родовища – Рудківське і Кадобнинське з вільним дебітом свердловин від 200 до 600 тис. м³ на добу. Видобуток з прикарпатських родовищ зростав величезними темпами і у 1955 р. давав 48 % союзного газу [13].

Станом на 1 січня 1962 р. промислові запаси природного газу західних областей республіки становили 111,2 млрд. м³ [14, 100]. У середині ХХ ст. споруджено мережу газопроводів республіки: «Угерсько – Гніздишів», «Івано-Франківськ – Угерсько», «Більче-Волиця – Львів – Липники», а також «Шебелинка – Харків», «Шебелинка – Дніпропетровськ», «Шебелинка – Белгород» та ін. З відкриттям Шебелинського газоконденсатного родовища розпочався бурхливий розвиток газової промисловості України. Саме Шебелинка стала не лише полігоном колишнього СРСР для випробування і впровадження прогресивних методів розробки та експлуатації родовищ, а й кузницею кадрів для галузі. Виховані на Шебелинці спеціалісти обіймали згодом керівні посади в колишньому Харківському раднаргоспі, об'єднанні «Укрсхідгаз», Харківському, Полтавському та Кримському газопромислових управліннях, апаратах Укргазпрому, Держнафтогазпрому СРСР, Мінгазпрому СРСР, в організаціях республік Комі, Якутія, Узбекистан, інших регіонах та у провідних наукових організаціях СРСР [15]. До 60-х років минулого століття основним джерелом газу в Україні були газові родовища Прикарпаття, які не містили вуглеводневого конденсату. Із введенням в експлуатацію нового газоконденсатного родовища у Шебелинці виникли труднощі у підготовленні газу до подальшого транспортування.

Історія розвитку озокеритної галузі промисловості на Прикарпатті тісно пов'язана з історією нафтопромислу. Виходи озокериту трапляються в районах видобутку нафти. Через те, що практична цінність озокериту («земної смоли», «сала») не була відома, на нього не звертали серйозної уваги. Крім бориславських озокеритових промислів, на Прикарпатті видобували озокерит в районі Трускавця, Старуні й Дзвиняча. Кустарний озокеритовий промисел існував деякий період також на родовищах Поляниця і Небилів. Упродовж усього післявоєнного періоду розвитку озокеритової промисловості Прикарпаття надавали великої уваги. У Бориславі і Дзвинячі побудовані нові шахти і відновлені старі. Якщо в 1946 р. видобувалося 852 т, то в 1967 р. – 1236 т [16].

Швидкі темпи розвитку нафтогазової промисловості забезпечувала техніка, що працювала на електричних приводах. Якщо раніше проходження нових свердловин за добу вимірювалося сантиметрами, то нові потужні турбінні бурові верстати дали можливість заглиблюватися на десятки метрів. Надзвичайно продуктивний турбінний спосіб буріння уможливив здавати свердловини в експлуатацію раніше визначених графіків. З року в рік збільшувалася кількість автоматики, яка приводилася в дію електрикою. Електричні двигуни повністю витісняли парові. На нафтовидобувних підприємствах тривала заміна свабоного і желонкового способу видобутку глибоко насосним. На зміну примітивним способам буріння прийшли досконаліші – роторний і турбінний, алмазне долото. У свою чергу, електробур

дозволив здійснювати буріння глибоких нафтових і газових свердловин у кілька разів швидше, ніж турбінним і роторним способами. Пробурені на велику глибину свердловини дозволили ввести в експлуатацію запаси нафти на глибоких горизонтах – 5 тис. м [17, 173].

Висновки. Отже, географія нафтогазової промисловості України у середині ХХ ст. зазнала докорінних змін. Якщо у 1950-х роках центром видобутку був Прикарпатський регіон, то в другій половині 1960-х він перемістився на Лівобережжя – в Дніпровсько-Донецький. Однак у нафтогазовидобувній промисловості – одній із провідних ланок економіки Івано-Франківської і Львівської областей – головна увага зверталася на розширення обсягів видобутку й удосконалення технології виробництва. У досліджуваний нами період відбувався «справжній бум» і гонитва за нафтою і газом. Бурхливий розвиток нафтогазової промисловості пов'язаний впровадженням новітніх технологій. Завдяки широкому запровадженню турбобурів середня швидкість буріння свердловин подвоїлася. На зміну недовговічному шарошечному долоту прийшло алмазне. Розширення виробничих потужностей, модернізація сприяли нарощуванню випуску нафтопродуктів, при цьому зростала продуктивність праці, фондівіддача. Газова промисловість дуже швидко перетворилася в найпотужнішу сучасну енергетичну галузь. Вивільнивши десятки тисяч робочих рук, вона скоротила у кілька разів спалювання дров, вугілля, мазуту, зробила докілька чистішим. Водночас для нафтогазовидобувної промисловості були притаманні ті самі проблеми, що і для інших галузей соціалістичної економіки. Головною метою було перевиконання плану з видобутку нафти й газу (на відміну від дорадянської доби, коли органи австрійської і польської влади регламентували максимальні можливості експлуатації кожного нафтового поля).

Список використаної літератури

1. Стасів М. Ю. Нафта, газ і озокерит Прикарпаття. – Київ: Державне видавництво технічної літератури УРСР, 1959. – 68 с.
2. Стан, проблеми і перспективи розвитку нафтогазового комплексу Західного регіону України // Тези доповідей і повідомлень науково-практичної конференції, Львів, 28–30 березня 1995 р. – Львів : УНГА, НТШ, Обласна організація товариства «Знання», 1995. – 241 с.
3. Розквіт економіки західних областей УРСР (1939–1964 рр.) / відп. ред. М. І. Петровський. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 1964. – 290 с.
4. Українська нафтогазова наука. 1899–1999. / Г. Ю. Бойко, М. М. Братичак, Г. Д. Досин, В. В. Колодій, С. С. Круглов та ін. – Львів : Вільна Україна, 1999. – 80 с.
5. Овчаренко О. Нафтовидобування в Україні періоду кризи тоталітарної системи: історичний аспект промислової політики / О. Овчаренко // II Міжнародний конгрес українських істориків «Українська історична наука на сучасному етапі розвитку», Кам'янець-Подільський, 17–18 вересня 2003 р. – Кам'янець-Подільський; Київ; Нью-Йорк; Острог : Вид-во НаУОА, 2007. – Т. 4. – С. 402–407.
6. Патріарх нафтогазової промисловості. До 75-річчя Івана Васильовича Діяка // Геолог України. – 2004. – № 3. – С. 90–93.
7. Історія народного господарства Української РСР : у 3 т. 4 кн. / гол. редкол. І. І. Лукінов. – Київ: Наук. думка, 1987. – Т. 3. – Кн. 2. – 440 с.
8. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П – 1, оп. 1, спр. 3508, арк. 170.
9. Гузійчук І. О. Становлення промислового видобування нафти на Прикарпатті як передумова створення Музею нафтопромислів Галичини / І. О. Гузійчук // Нафтогазова галузь України. – 2013. – № 6. – С. 44–46.
10. Історія міст і сіл Української РСР : Івано-Франківська обл. – Київ : Головна редакція Укр. рад. енциклопедії АН УРСР, 1971. – 639 с.
11. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П – 1, оп. 1, спр. 3611, арк. 243.
12. Губіна О. Як стати Україні нафтовою Оклахомою? / О. Губіна // Молодь України. – 1993. – 20 квітня.
13. Мисьович Р. Становлення нафтогазовидобувного управління «Долина нафтогаз» / Р. Мисьович // 3 історії Долини : зб. історикокраєзнавчих статей. – Долина, 2012. – Вип. V. – С. 168–223.
14. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П – 1, оп. 1, спр. 3814, арк. 100.
15. Нефтедобывающая и газовая промышленность СССР. Статистический сборник. – Москва, 1966. – 666 с.
16. Літопис ВАТ «Прикарпаттяобленерго». Віхи історії. Події та люди / О. Бубен, М. Головатий, К. Стоєвський, З. Федунків. – Київ : «Друкарня Діапринт», 2005. – 292 с.
17. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П – 1, оп. 1, спр. 3927, арк. 173.

References

1. Stasiv, M. Y. (1959). *Oil, gas and ozokerite of Prykarpattia*. Kyiv : State Publishing House of Technical Literature of the USSR, 68 p. (in Ukr.)
2. (1995). State, problems and prospects of development of the oil and gas complex of the Western region of Ukraine. *Tezy dopovidei i povidomlen naukovo-praktychnoi konferentsii (Abstracts of reports and announcements of the scientific-practical conference*, Lviv, March 28–30, 1995. Lviv : UNHA, NTSh, Regional organization of the society “Knowledge”, 241 p. (in Ukr.)
3. Petrovsky, M. I. (Ed.). (1964). *The prosperity of the economy of the western regions of the USSR (1939–1964)*. Lviv : Published by Lviv University, 290 p. (in Ukr.)
4. Boyko, G. Y., Bratychak, M. M., Dosin, G. D., Kolodiy, V. V., Kruglov, S. S. et al. (1999). *Ukrainian oil and gas science. 1899–1999*. Lviv : Free Ukraine, 80 p. (in Ukr.)
5. Ovcharenko, O. (2007). Oil production in Ukraine during the crisis of the totalitarian system: the historical aspect of industrial policy. *International Congress of Ukrainian Historians “Ukrainian historical science at the present stage of development”*. (International Congress of Ukrainian Historians “Ukrainian historical science at the present stage of development”), Kamenets-Podolsky, September 17–18 2003. Kamenets-Podolsky ; Kyiv ; New York ; Ostrog : Publishing house NaUOA, 2007, *V. 4, 402–407*. (in Ukr.)
6. (2004). Patriarch of the oil and gas industry. To the 75th anniversary of Ivan Vasilyevich Diak. *Heoloh Ukrainy (Geologist of Ukraine)*, 3, 90–93. (in Ukr.)
7. Lukinov, I. I. (Ed.). (1987). *History of the economy of the Ukrainian SSR* : in 3 v. 4 b.. Kyiv : Scientific thought, V. 3, b. 2. 440 p. (in Ukr.)
8. State Archives of Ivano-Frankivsk region, fund II – 1, description 1, case 3508, sheet 170. (in Ukr.)
9. Guziychuk, I. O. (2013). Formation of industrial oil production in the Carpathians as a prerequisite for the establishment of the Museum of Oilfields of Galicia. *Naftohazova haluz Ukrainy (Oil and gas industry of Ukraine)*, 6, 44–46. (in Ukr.)
10. (1971). *History of towns and villages of the Ukrainian SSR : Ivano-Frankivsk region*. Kyiv: The main edition of the Ukrainian Soviet Encyclopedia of the USSR Academy of Sciences, 1971 (in Ukr.)
11. State Archives of Ivano-Frankivsk region, fund II – 1, description 1, case 3611, sheet 243. (in Ukr.)
12. Gubina, O. (1993). How can Ukraine become an Oklahoma in oil industry? *Molod Ukrainy (Youth of Ukraine)*, April 20. (in Ukr.)
13. Misiovich, R. (2012). Formation of oil and gas management department “Dolynanaftogaz”. *Z istorii Dolyny : zbirnyk istorykokaieznavchykh statei (From the history of the Valley : collection of historical and local lore articles)*. Valley, Ed. V, 168–223. (in Ukr.)
14. State Archives of Ivano-Frankivsk region, fund II – 1, description 1, case 3814, sheet 100. (in Ukr.)
15. (1966). Oil and gas industry of the USSR. Statistical compendium. Moscow, 666 p. (in Russ.)
16. Buben, O., Holovaty M., Stoevsky, K. & Fedunkiv, Z. (2005). Chronicle of OJSC “Prykarpattia oblenergo”. Milestones of history. Events and people. Kyiv : “Diaprint Printing House” (in Ukr.)
17. State Archives of Ivano-Frankivsk region, fund II – 1, description 1, case 3927, sheet 173. (in Ukr.)

SANKOVICH Maria, graduate student of Department of World History Faculty of History, Political Science and International Relations, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
e-mail: mariya_sankovich@ukr.net

OIL AND GAS INDUSTRY OF THE CARPATHIANS DURING THE SECOND SOVIETIZATION OF WESTERN UKRAINIAN LANDS 1944 - 1953

Abstract. Introduction. *During the second Sovietization of Western Ukraine, they were accompanied by an intensive process of industrialization. The top leadership of the USSR set high goals: to quickly catch up with all other regions of the USSR in heavy industry, the reconstruction of old plants and factories, as well as the development of new ones.*

Purpose. *The main task was set for the oil and gas industry, the minerals of which Prykarpattia was rich.*

Results. *The article analyzes the process of Soviet industrialization in this chronological period, as well as the development of the first refineries. In the Ivano-Frankivsk region (then Snanislav region) began the active construction of oil and gas pipelines, towers and began transporting oil and gas not only in Ukraine but also in Moscow and Belarus. The article presents an analysis of statistical data on oil and gas production for different time periods. The main conditions for the development of heavy industry in Prykarpattia are revealed. At the same time, the development of industry led to the impoverishment of the region's population, eviction and deportation of dissatisfied people outside the country. However, new methods and ways of extracting and refining*

petroleum products were invented, which eventually led to the construction of large plants, factories and enterprises.

Conclusion. *The oil and gas industry remained an important spectrum of economic development in Prykarpattia. The development of this industry during the second Sovietization led to a rapid pace of industrialization. The development of the oil and gas industry allowed the development of the oil refining industry, the gas industry, which allowed to raise the level of the economy to a new level. Oil fields in the Stanislavsky region have allowed the development of other sectors of the economy, including forestry, coal, salt, etc. Characterizing this industry, we see significant changes in the social sphere and improving the lives of the population of the region.*

Key words: *oil, gas, industrialization, Prykarpattia, development, sovietization, fast growth, oil fields, enterprises.*

Одержано редакцією 27.04.2022
Прийнято до публікації 25.05.2022

УДК 94 (477) (092)

DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-126-131

NAKONECHNYJ Volodymyr,
PhD (History), Assistant Professor, Department of
International Relationships, Kyiv National University
of Culture and Arts,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0386-2162?>
e-mail: nakonechniy.ua@gmail.com

POLISH-UKRAINIAN RELATIONS AS VIEWED BY THE «LEMKIVSHCHYNA» MAGAZINE (1979-1991)

The article examines a wide range of Polish–Ukrainian issues presented in the «Lemkivshchyna» magazine. It was determined that this topic was represented in all of the magazine’s columns, focusing on discussions of the peculiarities of Polish–Ukrainian relations during three key periods: interwar Poland, World War II and the postwar years. It is concluded that the «Lemkivshchyna» authors initiated essential processes of Polish–Ukrainian dialogue on the basis of tolerance and mutual respect.

Key words: the «Lemkivshchyna» magazine, Polish–Ukrainian relations, conflicts, deportations, Ukrainian diaspora.

Formulation of the problem. The Polish–Ukrainian conflict of the 1920–1940s is recognized by researchers as one of the sharpest ethnic confrontations in Central and Eastern Europe. Amongst the factors which ignited the conflict was the unwillingness of Polish politicians of the early 20th century to abandon imperialist plans of Polish restoration towards the old borders of the Polish–Lithuanian Commonwealth, which was met with the natural desire of Ukrainians to be masters of their own destiny in the ethnic lands of Galicia and Volyn. Along with the adequate awareness of both the expert community and the general public about these tragic events, the fate of the Lemkos during those turbulent times remains obscure. In fact, being the «western bastion of Ukrainian essence», it was the Ruthenians who found themselves at the epicenter of the Polish–Ukrainian confrontation with all the devastating consequences for their spiritual and material existence. The Polish interwar administration was strongly inclined to denationalize the Lemkos, analyzing the danger that the existence of a Ukrainian enclave might entail within a territory that the Poles saw as their own. Attempts to denationalize the Lemkos were continued by the authorities of the Polish People’s Republic. This culminated in many tragic events, including violent resettlement, which had all the hallmarks of ethnocide.

Those tragic events were immortalized by the «Lemkivshchyna» magazine, which has been published quarterly in New York since 1979 and made its way to its homeland after Ukraine gained independence. The magazine’s contributors, resisting the outcry of Polish and Soviet ideologues to silence and oust the Lemko portion of the Polish–Ukrainian confrontation from scientific discourse, attempted to retrace Ruthenian memory of those difficult times in the history of this subethnic group from generation to generation. Thus, in a short while, «Lemkivshchyna» became a true chronicle of the Lemko tragedy of the early 20th century – unique both in terms of depth of the issues covered and the understanding of source material.